

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre 12 K. | Félévre 6 K.
 Negyedévre 3 K.
 HIRDETESEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA
 Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatalai:
 BUDAPEST, VIII. KER., KENDER-UTCA 6. SZÁM.
 Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csak a forrás megnevezésével engedjük meg.

Bányászatunk és a magyarosodás.

A legújabb korban, amikor a tulajdoni jog, első sorban pedig a földtulajdon jog mai teljesen merev formáit öltötte fel, sőt a törvényeinkben is általánosan használt kifejezés szerint a díjak engedése mellett szentség rangját és jellegét kapta meg, annak agrárius néven ismert képviselői mindenütt a leghevesebben támadják nemcsak a bányaszabadságot, hanem magát a bányatulajdoni jogot is.

Külföldön egyre szaporodnak a javaslatok, melyek arra irányulnak, hogy a magánvállalkozás a bányamiveléstől elzárassék s a meglévő bányavállalatok minél nagyobb közterhekkel sújtassanak, nálunk pedig ez az ellenséges indulat a bányatörvény reformjának megakadályozásában csucsosodik ki.

Hiába ismeri el nyilvánosan minden kormány ennek a reformnak halaszthatlan voltát, hiába jelenti be azt ismételtelen a trónbeszéd, megvalósulásától ma is éppen oly távol állunk, mint évtizedekkel ezelőtt. Nem használt ügyének az sem, hogy az ipar fejlesztését az egész ország nemzeti önállóságunk föltételének ismerte el s az országgyűlések minden pártja programjába vette föl; nem használ annak a rusztikus igazságnak elismerése sem, hogy iparfejlesztés virágzó bányászat nélkül fából vaskarika. A bányászat ellenségei inkább hajlandók az állam kizárólagos jogává tenni a bányászatot, mintsem szabad kifejlődése érdekében valamit tenni engedjenek.

Minden elfogulatlan szemlélő előtt kétségtelen ugyan, hogy ez az államszocialisztikus irányzat előbb-utóbb éppen a földtulajdon korlátlanágának sirjait fogja megásni s az agráriusok maguk esnek majd abba a verembe, melyet másnak ásnak, mihelyt egyszer kikezdik, vagy tulságba viszik a magántulajdoni jog eszméjét; ez azonban nem riasztja vissza annak leghevesebb védelmezőit, hogy szertelenségükben még oly százados intézményt is megdönteni törekedjenek, aminő a bányaszabadság.

Miután pedig ezt a harcót a jog címe alatt

kivívni nem lehet, más jelszót kellett hozzá keresni s most mindenütt azzal szokás támadni az ipart s különösen a bányászatot, hogy a földtulajdon nemzetfentartó jellege követeli korlátozásukat a földbirtok javára.

Ennek a jelszónak üres, sőt hamis voltát igen érdekes és figyelemre méltó módon mutatja ki Kovács Alajos egy statisztikai tanulmánya (Közgazdasági Szemle, 41. köt. 1. sz.), melynek eredménye abban foglalható össze, »hogy nálunk az östermelésről az ipari foglalkozásra való fokozatos áttérés nem csupán a nemzeti vagyonosodás, és nemzeti jólét emelkedését jelenti, hanem a magyarosodásnak, egységes nemzeti állammá való alakulásunknak is hathatós segítőeszköze«.

Ezt a tételt a szerző bő statisztikai adatokkal bizonyítja, melyekkel szemben nem hivatkozhatni arra, hogy idejüket multák, mivel az 1900. évi népszámlálás eredményeiből vannak véve, mert az ezekben mutatkozó irányzat azóta csak erősödhetett s tudjuk, hogy éppen a népszámlálások adatai azok, melyek statisztikánknak legkevésbé kifogásolható adatait szolgáltatják.

Hogy a bányászat és az ipar, különösen pedig a nagyipar nemcsak az összes lélekszámot, hanem a magyarság számát is mennyire megduzzasztotta, azt a szerző egyes községek viszonyaira is kiterjedő részletességgel demonstrálja s amidőn az érdeklődőket magára a tanulmányra utaljuk, a bányászatra vonatkozó adatai közül némelyeket okulásul mégis célszerűnek látszik itt reprodukálni.

Mindenek előtt figyelemre méltó, hogy 1890-től 1900-ig a bányászattal, iparral és forgalommal foglalkozó népesség aránya 17,1%-ról 20,7%-ra nőtt, míg az östermeléssel foglalkozók száma 70,8%-ról 66,5%-ra süllyedt. Abszolút számokban ez azt jelenti, hogy míg az östermelés különféle ágainak több mint 10 millióra rugó tömege alig 400.000 lélekkel szaporodott, addig a bányászattal, iparral és forgalommal elfoglalt népesség 2,5 milliónyi száma 900.000 lélekkel gyarapodott.

Ami a magyarosodást illeti, erre vonatkozólag a

szerző többek között ezeket mondja: »a magyarság az utolsó népszámlálás idejében az őstermeléshez tartozó népesség körében körülbelül 46.6%-kal, az iparforgalmi (bányászat, ipar és forgalom) népesség között ellenben 61%-kal volt képviselve. Akár annak tulajdonítsuk ez utóbbi arányszámot, hogy a magyarság nagyobb számban fordul az iparforgalmi foglalkozások felé, mint a nemzetiségek, akár annak, hogy a magyarosodás az iparforgalmi népesség körében gyorsabb, mint az őstermeléssel foglalkozóknál, az eredmény mindenképpen kedvező a magyarságra. A nemzetek gazdagodásának útját nem a földmivelés, hanem az ipar, kereskedelem és közlekedés mutatja meg. A föld csak egyesek vagyonosodását mozdíthatja elő, az egész nemzetét csak abban a kis mértékben, amelyben a föld termelése fokozható.

Ezek után kifejti, hogy a legkedvezőtlenebb számítást véve is alapul, legalább is 0.7%-ot tesz, amennyivel a bányászat, ipar és forgalom körében elfoglalt népesség növelte az összes magyarság számát 1890-től 1900-ig.

Részletezve az eredményeket kimutatja, hogy a vármegyék közül Esztergom, Komárom, Liptó, Nógrád, Zólyom, Gömör és Szepes, melyekben a bányászat és nagyipar erősen fejlődött, dacára annak, hogy a kivándorlás ellensúlyozta az ebből folyó szaporulatot, megegyeznek abban, hogy kivándorlási többletük jóval kisebb, mint a szomszédos megyéké, amiből világos, hogy a bányászat és ipar fejlődése részben ellensúlyozta a kivándorlást is. Ellenben azon hét vármegye közül, melyekben bevándorlási többlet mutatkozott, a természetes szaporodást túlhaladó többletet kétségtelenül a bányászat, vagy a nagyipar nagyarányú fejlődése okozta. Így Borsodban a bányászattal és iparral foglalkozó népesség száma 28.996 főről 49.034-re, Krassó-Szörényben 32.813-ról 45.654-re, Hunyadban 14.982-ről 23.826-ra emelkedett.

Bemutatja azután az országnak ugyyszólván valamennyi feltűnő gyorsasággal fejlődő, számszerint 60 községének népesedési viszonyait, melyeknél kimutathatólag az 1890-től 1900-ig terjedő évtized alatt keletkezett, vagy már meglévő, de ebben az időszakban erősen fejlődő bányá- vagy nagyipari vállalatok okozták a gyors szaporulatot. E hatvan község együttes népessége tíz év alatt 55%-kal szaporodott; külön a nem magyar ajkú népesség csupán 33.2%-kal, ellenben maga a magyarság ugyanezekben a községekben 81.4%-kal s míg 1890-ben a 60 bányász és nagyiparos községben csak 45.4% volt a magyarság arányszáma, 1900-ban már 53.1%. »Annál értékesebb reánk nézve ez az eredmény — jegyzi meg a szerző — mert a 60 község közül csak 27 fekszik magyar nyelvterületen (ezek közül is öt — az esztergomi és komáromi községek — idegen nyelv-

szigeten), a többi 33 teljesen idegen környezetben. E községek tehát, míg egyrészt magyar vidékeken szaporították és erősítették a magyarságot, tiszta nemzetiségi vidékeken magyar nyelvszigetek képződését segítették elő, melyek idővel jegecedési pontjai lesznek a magyarságnak, a szétszórt magyarság összekötő kapcsaivá válnak s rövid idő alatt bámulatos változásokat okozhatnak egy-egy vidék nemzetiségi arculatán.

Azt hisszük ennyi is elég mutatványul az érdekes fejtegetésekből, melyek azt bizonyítják, hogy a bányászat, párban a nagyiparral a nemzetfentartó politika szempontjából is a legkiválóbb figyelmet érdemli s egyenesen a magyarság erejét ássák alá, akik fejlődésüknek gátat vetnek.

Éppen azért első sorban arra kell törekednünk, hogy ezt a hazai politikával megértessük s ezen a címen is arra indítsuk, hogy a bányászatot és annak kifejlesztését a legelső nemzeti feladatok közé sorozza, nem pedig mesterségesen gáncsot vessen nekik.

A világ arany- és ezüsttermelése 1908-ban.

A világ arany- és ezüsttermelése az 1908-ik évben ismét növekedést mutat. Amíg azonban az 1907. és 1906. években egyedül Délafrikában mutatkozott a termelésben növekedés, holott a többi országokban a termelés csökkent, a múlt évi termelés növekedésében, Ausztrália kivételével, majdnem minden ország résztvett.

A világ aranytermelése élén Délafrika áll, ahol is az utolsó husz évben az aranytermelés szinte hihetetlen föllendülést nyert és csakis a burháboru alatt stagnált. A világ aranytermeléséből, amely 1881-től 1908-ig megnégyszereződött, a növekedés oroszánrészre Délafrikára esik. 1888-ban *Délafrika* aranyhozama 240.266 uncia, vagyis alig 4%-a a világ aranytermelésének, míg 1908-ban az aranyhozam már 8,179.685 uncia vagyis 40%. A többi országok aranytermelése épp oly erősen, ha nem is oly rendkívüli módon fejlődött. Ugyanis *Ausztrália* aranyhozama 1888-ban 1,344.002 uncia vagyis több mint 25% az össztermelésnek, 1903-ban pedig elérte termelésének legmagasabb fokát, vagyis 4,317.923 unciát, míg ellenben az elmúlt évben csak 3,560.943 unciával, tehát kevesebb mint 17%-kal szerepel az össztermelésben. — Ugyanezen időszakban, azaz 1888—1908-ig az *Egyesült-Államok* aranytermelése 1,604.841 unciáról 4,659.161 unciára emelkedett, noha a világ össztermelésének százalékaránya ezen időben 31%-ról 22%-ra apadt.

Azon többi országok közül, amelyek az utolsó husz évben az aranytermelésben résztvettek, előkelő helyet foglal el *Kanada* az ó Yukonde-területbeli aranyleleteivel. Azonban az aranytermelés itt is régen meghaladta már a magaslatot, mert amíg a hozam 1900-ban 1,350.475 uncia volt, 1908-ban az már csak 464.401 unciát tett ki. *Mexikó* kicsiben kezdte az aranytermelést, de már 1908-ban 919.126 unciáig növekedett. *Oroszország* aranytermelése ellenben az

utolsó 30 évben állandóan meghaladja az évi 1 millió unciát.

Az alábbi táblázat hü képet ad a világ aranytermelésének fejlődéséről 1881. óta:

Termelés unciákban:

	1881	1891	1901	1907	1908
Ausztrália	1,475.161	1,518.690	3,792.364	3,668.308	3,560.943
Délfrikai Egyesült - Államok	—	727.912	474.696	7,421.074	8,179.685
Canada	1,678.612	1,604.840	3,805.500	4,374.827	4,659.161
USA	52.488	45.022	1,183.362	405.553	464.401
Mexikó	1,181.853	1,168.764	1,135.100	1,290.840	1,854.502
Egyéb országok	41.545	48.375	497.527	903.696	919.126
Osszesen	4,976.980	6,286.235	12,894.856	19,950.623	21,037.818
Érték sterlingben	21,141.216	26,702.660	54,774.769	84,746.156	89,364.443

Ebből láthatjuk, hogy a világ aranytermelése az utolsó három évtizedben megnégyszereződött. Ezen növekedésben azonban túlnyomóan az új gyarmatállamok vettek részt. Mindig az aranytermelés volt azon első iparág, amely az újonnan alakult gyarmatállamok gazdasági fellendülését elősegítette és ezáltal azokat a világ közgazdasági körébe bevitte.

Amíg a világ aranytermelése az utolsó években ily tetemes növekedést mutatott, addig az ezüsttermelés az utolsó években többé-kevésbé állandó maradt. Sőt még a világ ezüsttermelésének értéke is csökkent, az ezüst árának tetemes esésével. Az ezüsttermelés élén, legelső helyen Mexikó áll, amely az utolsó husz évben egyedül mutat termelésnövekedést. Különben pedig a világ ezüsttermelésének legnagyobb része az Egyesült-Államokra, Mexikóra és Ausztráliára esik.

Íme a táblázat a világ ezüsttermeléséről 1891. óta:

Termelés unciákban:

	1891	1907	1908
Egyesült-Államok	58,330.000	56,514.700	51,798.053
Mexikó	35,719.237	61,147.203	61,000.000
Ausztrália	10,000.000	19,083.031	19,000.000
Egyéb országok	33,916.175	48,269.889	52,000.000
Osszesen	137,965.412	185,014.623	183,798.053
Érték sterlingben	26,900.270	23,271.622	18,666.990

Dacára az ezüsttermelés ezen, habár semmiestre sem jelentékeny növekedésének, ezen nemesérc értéke nem esett tetemesen, pedig éppen az 1908. évben volt az ezüst árának esése a legnagyobb.

Az ezüst éppen úgy mint a nemesebb érc az arany, leginkább az új gyarmatállamokban nyerhető.

Krónika.

Üzlet.

Május 16. A *részleletek* Angliában és Franciaországban április 15-én 52.187, április 30-án 50.918 és május 15-én 51.444 tonnát tettek ki s az ár tonnánként 59 font 12 sh. 6 d. volt az utóbbi napon.

Május 17. Az olasz kormány a *Terni-acélműnél* 78 páncceltornyot rendelt. — A *bradenburg-poseni* határon hatalmas *barnaszen*-telepeket tártak föl, melyek átlagos vastagsága 9—10 m. — Az *acéltröszt* az acélhuzal-árúknak árát tonnánként 2—6 doll-rel emelte. — A *rajna-weszfáli* kőszén szindikátus 300.000 t. *brikett* szállítását vállalta el az olasz államvasutak részére. A *brikettet* emdeni gyárában fogja gyártani s vizen szállítja Olaszországba.

Május 18. Az *acél* árának emelése az *Egyesült államokban* bluffnek látszik. — Az *American Steel & Wire Co.* *acél-gyártmányainak* árát 2—6 doll-rel emelte. — A *platina* árát hivatalosan 4000 frankról 3700-ra szállították le. — Az *amerikai acéltröszt* a huzalárúk árát 2 doll-rel emelte.

Május 19. Az *amerikai független vasművek* annyi rendelést kaptak, hogy 35.000 főre tehető munkásaiknak júniustól a régi béreket helyezték kilátásba. — Dacára, hogy a *kőszén-szindikátus* a koks termelést erősen korlátozza, még sem sikerült azt a fogyasztással összhangba hozni s a bányák rakodóin 2 millió tonnára rugó készlet gyűlt össze, a mi 24 millió Mk. tőkének felel meg, amely most kamatozatlanul hever.

Május 20. Az *amerikai acéltröszt* Pittsburg mellett három millió doll. költséggel *acélkerék-gyárat* épít, *chicagói acélműveit* pedig kibővíti.

Május 21. Londonban a *részpiac* megerősödött; készvételnél 59'5, három óra 60'5 font az ár. *Cinn* emelkedik, készvételnél 132, három óra 133 fontig. *Nyers vas* kereslete jó s az ár három óra 48 sh. 9'5 d. — A *cinket* 22 font 2 sh. 6 d-vel, az *ólmot* 13 font 7 sh. 6 d-vel jegyezték. — Az *amerikai piacon* az öntött *nyers vas* kissé engedett, de a termelők október-decemberre magasabb árakat követelnek. — A *bécsi tőzsdén* a *petroleum*-értékek a *Standard Oil Co*-vel várható megegyezés hírére 5%-kal emelkedtek.

Május 22. A *hazai vaskartell* ellenzik az árredukciót, melyet a *vaskartell osztrák tagjai* a német verseny folytán sürgetnek. A *kartellen belül mozgalom* indult meg a gyártás specializálására. — A *vasüzlet* a *rajna-weszfáli kerületben* az építkezés fellendülése folytán megélnékült.

Május 24. *Ruszkabánya és Felsőbánya községek* határaitban állítólag jó minőségű *széntelepeket* találtak. — A *felsősziléziai vaspiacon* kedvezőtlen helyzete dacára az összes művek bizakodnak abban, hogy jövő évre a hanyatlást fellendülés váltja fel s azért legtöbbje új berendezésekkel bővíti telepeit.

Május 25. *Albu G.* a *délafrikai aranybányák szövetségének* elnöke a most tartott közgyűlésen kijelentette, hogy a bányák kilátásai sohasem voltak jobbakként mint most. — Az *osztrák kormány* *Cilli közelében* mély furásokat végeztet *kőszénre*, nemrégben pedig *Hering közelében* 445 m. mélységben *barnaszenet* tárt fel. — A *Witkowitz Bergbau u. Eisenhütten-gesellschaft* *Oderberg és Dzieditz* mellett, a *Galizische Landesbank* pedig nyugati Galiciában folytat kutatásokat *kőszénre*. — A *Stahlwerksverband* az év III. negyedére az eddigi árakat és feltételeket tartotta fenn. — A *Gelsenkirchener* két aknájában a munka rendelés hiányában egy napig szünetelt. — Az *angol kőszén* kioárlata a kontinensen kevésbé élénk, sőt az árak is magasabbak.

Május 26. A *vaskartell* a *rudvas* árát Magyarországon is mérsékelni készül, a többi czikkék ára azonban nem fog változni. — Londonban a *részpiac* igen szilárd irányzatot vett; az emelkedés 27 sh. 6 d. s az ár készületben 61'25 font, három óra 62 font. *Cinn* 132'5, illetőleg 133'5 font, *nyersvas* élénkebb üzletmenet mellett 49 sh. 4'5 d. három óra. — Az *amerikai vaspiacon* helyzetének folytonos javulását mutatja, hogy *acéltröszt* ismét néhány nagy olvasztót helyezett üzembe s termelése most a teljes képesség 74'5%-át érte el, júniusban pedig már annak 80%-ára fog fölmenni.

Május 27. A *berlini börzén* a *Deutsche Kolonial-gesellschaft* részvényeit 100%-nál magasabbra hajtotta föl a *speculatio*, úgy hogy végül maga a társulat igazgatója jelentette ki, hogy ilyen túlértékelésre nincs ok. — Az *osztrák vaskartell* a *rudvas* árát szállította le csupán 0'30.—1'0 K erejéig 100 kg-kint a különböző relációk szerint. — Az *Egercsehi kőszénbánya* r. t. a múlt évre nem fizet osztalékot. — *Ruszkabányán kőszénbánya* nyílik meg, melynek bányajárását e hó folyamán tartották meg. — *Malachit*-bányát nyitottak *Kolozsmonostoron*. — A *vaskartell* a *rudvas* árát a német versenynek kitett teületeken leszállítja.

Május 28. A *németbirodalmi konzervatív párt*

tonnánként 1 Mk. kiviteli vámot javasol a *köszénre*. — A német *rézlemez-kartell* a 154 Mk. alapárát 2 Mk-val emelte.

Május 29. A *részodronyok* ára 2 K-val 178 K-ra emelkedett. — Az amerikai *acéltröszt* Essenben 560 regeneratív kokszkemence-berendezést rendelt, amelyek melléktermékek előállítására is alkalmasak. — A westfali *széntelepek* folytatását Hollandiában, Winterwysk közelében, 690 m. mélységben magtallták.

Vállalatok.

Május 17. A Sächsische Tiefbau- u. Baggergesellschaft drezdai cég csődbe került. A Libauer Eisenbearbeitungsfabrik ellen elrendelték a csődöt. — A libau (orosz) *vas- és acélmű* harmadfélmillió rubelnyi passzívával csődbe került.

Május 18. A *Brennbergi* köszénbánya r. t. az 1907. évi sztrájk miatt nem végezhetette be a szerződésileg vállalt kutatásokat s azért erre a tulajdonos Sopron városától halasztást kért. — London Rhodesian Mining Land Co cég alatt 300.000 font sterling alapítókével új *aranybánya* vállalat alakult Londonban.

Május 19. Deutsche Ophir-Gesellschaft cég alatt új *délafrikai* bányavállalat alakult Berlinben. — Az Anaconda Copper Co 1,817.001 dollár deficitel zárta le az elmúlt üzletét. Az előző esztendőben nyeresége 3,378.000 dollárt tett ki. — A Berg- u. Hüttenwerk-Gesellschaft (Frigyes főh. művei) az Alpinen Montangesellschafttal szerződésre lépett, hogy az utóbbi évente 400.000 mm. *pörkölt ércet* szállítson neki.

Május 20. Az *Urikány-zsilvölgyi* magyar köszénbánya r. t. melléktermékek gyártására berendezett új kokszoló telepre megkapta az állami kedvezményeket. — Az Esztergom-Szászvári köszénbánya r. t. Szászváron *cementgyárat* készül állítani.

Május 21. Az Osztrák-magyar *államvasutársaság* 20 millió K nyereségből 33 frank osztalékot fizet. A magyar uradalmak, bányák és kohók 742.444 K nyereséget adtak. — A Calumet and Hecla Mining Co, mely a világ legnagyobb *réztermelőinek* egyike, a negyedévi osztalékot 6 doll.-re emelte.

Május 22. Az *Dunagőzhajózási* társaság pécsi *szénbányát* a mult esztendőben 604.904 t. szenet termelt, 57.186 t-val többet, mint az előző esztendőben s 1,251.181 (1,140.266) K tiszta jövedelmet eredményeztek. — Kolozsmonostoron *malachit*-bányát nyitottak.

Május 23. Rogers utóda az *acéltröszt* vezérigazgatói székében *Jan Ryan*, az Anaconda Copper Co eddigi vezérigazgatója lesz.

Május 24. Nagybányán kisebb szabású új *aranybányát* nyit Gyirányin Vilmos. — A felszüléziai Bismarckhütte új *hengerművet* épít másfél millió márka költségen. — A Brüxer Kohlenbergbau-Gesellschaft három kutató aknáat mélyít a komotau *szénvidéken*, hogy zártkutatómunkával lefoglalt szénierületére adományt kap-hasson.

Május 25. A Bank für Bergbau u. Industrie Berlinben 1,750.400 (—2700) Mk veszteséggel zárta le a mult évét. — A *Harpener* Bergbaugesellschaft nyolc millió márka értékű kötvényt bocsát ki a megvásárolt Viktória-bánya beruházásaira.

Május 26. A Romana Americana, a Standard Oil Co bukaresti képviselője 748.007 (272.772) lei nyereséget ért el. — A Galizische Karpathengesellschaft új aknáat mélyített, mely elérte a *petroleum-réteget* s most napi 40 ciszternát produkál. — A *Szápári köszénbánya* r. t. rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a 200.000 K értékű elsőbbségi részvényeknek törzsrészvényekkel való becserélését határozták el.

Május 27. A *Magyar aszfalt* r. t. 3⁸ millió kor. kölcsönt vesz fel s az alapítókét 3 millióval emeli. Osztalékot nem ad. — A *Nyugatmagyarországi* köszénbánya

r. t. megalakult. — Az *Urikány-zsilvölgyi* köszénbánya r. t. 1,292.020 K tiszta nyereségből 7 K osztalékot fizet. — Az *Urikány-zsilvölgyi* köszénbánya r. t. 1,292.020 K tiszta nyereségből 8⁷⁵/₁₀₀ osztalékot fizet. A lupényi bányákban a mult esztendőben 400.170 (371.700) t. szenet termelt.

Május 29. A *Délmagyarországi* köszénbánya r. t. eddigi 977.337 K vesztesége az 1908/1909. üzleti évben 1,024.822 koronára, a 4 milliónyi alapítke 25 százalékára emelkedett.

Egyesülés.

Május 17. A *kálszindikátus* közgyűlése megkezdte az új szerződés tárgyalását s nagy többséggel fogadta el a szindikátus székhelyének Berlinbe helyezését és a szindikátusnak öt évre való megújítását. — A felszüléziai *szénkonvenció* elhatározta, hogy június 1-től újabb 10¹⁰/₁₀₀-kal korlátozza a termelést, úgy hogy a korlátozás összesen 20¹⁰/₁₀₀-kot fog kitenni.

Május 18. A *Stahlwerksverband* évi jelentése szerint a hozzátartozó művek a mult évben quótájuk 78¹⁰/₁₀₀-át termelték, nem pedig 75¹⁰/₁₀₀-ot, mint a hogy becslés alapján hire ment, a folyó év második negyedében pedig 75¹⁰/₁₀₀-os lesz a foglalkoztatás.

Május 19. Essenben az *öntöttacél-kartell* megújítására vonatkozó tárgyaláson június 5-ig tütek határidőt a tagoknak nyilatkozásra. — A galíciai petroleum-termelők orsz. szövetsége bizottságot küldött Hamburgba, hogy a Standard Oil Co. képviselőivel megállapodjék, mert ez hajlandó 7 millió korona költséggel a szükséges reservoirokat megcsináltatni, csak hogy befolyást nyerjen a termelésre, melyet szintén kész egészen megvenni.

Május 20. A rajna-westfáliai *szénszindikátus* Aprilisra szénnél 8¹⁰/₁₀₀, koksznál 8¹⁰/₁₀₀ és briketnél 5¹⁰/₁₀₀-ban állapította meg a költséget, május és júniusra pedig szénnél 9¹⁰/₁₀₀-ra emelte. — *Rogers H. H.*, a Standard Oil Co vezérigazgatója, Rockefeller bizalmasa, aki az acéltröszt igazgatóságának is tagja volt, meghalt.

Május 21. Londonban a *salétrom* termelés körül érdekelték elhatározták, hogy kartell létesítését fogják szorgalmazni. — Az amerikai független *kálszindikátus* finanszírozásától a Pierpont Morgan cég visszalépett, ami a Sollstedt-bányatársulatnak a kálszindikátussal szemben folytatott versenyének erejét igen csökkentti. — A német *cink-kartell* és a Georg v. Giesches Erben cég kohói között létrejött a megegyezés, mely szerint a kartell árait respektálni fogja, termékeit a kartell elárúsítói fogják piacra vinni, de fenntartja magának, hogy régi vevőit közvetlenül kiszolgálhassa.

Május 22. A galíciai *nyersolaj-termelőknek* a Standard Oil Co-val Hamburgban folytatott tárgyalásai az ár esését megakasztották. Miután a termelés egy negyedével haladja meg az elszállítását, az elraktározás egyre nehezebbé válik.

Május 24. Az angol *cink-kartell* fennállásának tiz első hónapjában 25.504 font nyereséget ért el. — A Consolidation Coal Co vezetése alatt öt nagy amerikai *szénbányavállalat* fuzionált. — Az osztrák kormány megbízottja óvást emelt a *kőolajtermelők* orsz. egyesületében az amerikai olajtrösztrel való megegyezés ellen. — Az osztrák *bányabiztosok* közp. egyesülete megtartotta közgyűlését s elnökül ismét Hüttemann G., Gutmann Miksa bányatanácsosokat és Kerpely Árpád vezérigazgatót választotta.

Május 26. Az amerikai független műtrágya-tröszt, amely a német *kálszindikátussal* készült a harcot fölvenni, dugába dőlt. — A galíciai *nyersolaj-termelők* helyzetének javítására fölvetett javaslatok között a *nyersolaj monopoliuma* is szerepel. A termelők kiküldöttei most ez iránt tárgyalnak az osztrák kormányval s a magyar kormányval is érintkezésbe fognak lépni.

Május 28. A *Bánya- és kohóvállalatok* egyesülete megtartotta évi közgyűlését, melyen a vasérc kivitelének

kortározását is szóba hozták. — A bécsi Creditanstalt és Bodenkreditanstalt egy-egy csoport *petroleumfinomító pénzügyeit* vezeti, melyek együttvéve 1'3 millió q kölajat termelnek az évi 5 millió osztrák terhelésből s eddig versengtek egymással, most egyetértő eljárásra határozták el magukat. — A galíciai petroleumtermelők és az amerikai olajtröszt között elvben létrejött a megegyezés, a részletek kidolgozására a kiküldöttek egy része együtt maradt.

Forgalom.

Május 24. A *Huszt-dolha-szuhabrankai* vasut engedélyező eljárását megtartották. A dolhai vasmű és vasmű számára ezzel megnyílik az akadálytalan forgalom. — Az Oberschlesische Eisenindustrie A.-G. gleinitzi cég szepesmérényi bányáit sodrony-kötélpályával köti össze.

Május 28. A *Rákos-rendező* pályaudvar szomszédságában tervezett *szénpályaudvar* berendezéséről értekeztek a kereskedelmi és iparkamarában.

Bányajog.

Május 17. A porosz képviselőház a *külföldi bányatársulatok* kizárásáról szóló novella részletes tárgyalását befejezte s a javaslatot változtatás nélkül elfogadta.

Május 19. A porosz képviselőház harmadik olvasásban elfogadta a *külföldi bányatársulatokat* kizáró törvényjavaslatot.

Május 22. Az angol kormány állítólag megegyezett a bányavállalatokkal a *Délafrikában* az államnak *rezervált területek*, u. n. „Bewaarplaz“-ok átengedése iránt. Eddig csakis eladni lett volna hajlandó ezeket a területeket, most azonban megelégszik a nyereségyből följánlott részesedéssel.

Május 25. Az osztrák közmunka-tanács tárgyalta a munkásellenőrökre vonatkozó javaslatot s elfogadta azt az indítványt, hogy a munkásellenőrök teendői képesítéshez köthessenek, az ellenőröket kizárólag a munkások választászik és az állam fizesse.

Május 27. Az osztrák pénzügyminiszteriumban anket volt a galíciai *petroleum-termelés* válságos helyzetének tárgyalására s a Standard Oil Co-vel tervezett szerződés megakadályozása végett, de eredménye kevés, mert a finomítók ár dolgában nem versenyezhetnek az amerikai társasággal. — Az osztrák ipartanács a *munkásellenőrökről* és választmányokról szóló novellát a kitűzött célra alkalmatlannak nyilvánította.

Munkások.

Május 16. A német *bányamunkások szövetsége* 18-ik közgyűlését tartja Eisenachban. A szövetség, melynek 112.000 tagja van, Bochumban székel s a szocialista munkásokat egyesíti magában.

Május 17. A lincolshirei *kohómunkások* sztrájkja, amely három hélig tartott s 13 nagy olvasztó üzemének szünetelését okozta, véget ért.

Május 19. A porosz képviselőház hozzájárult a négy szocialista berlini képviselő mandátumának megsemmisítéséhez.

Május 20. A Westböhmischer Bergbau-Aktien-Verein legénységéből, mely a miesi kerületben 11.374 főt számlál, 2984 munkás sztrájkol.

Május 24. A bányamunkások a porosz kincstár felsősziléziai szénbányáiban tavaly kaptak először hatnapos szabadságot üdülés céljából s ez idén szintén megkapták ezt a vakációt. — A Hauts-Fourneaux, Mines & Forêts eu Croatie r. t. beslinaci (Horvátország) rézbányájának munkásai, akik még két hónappal ezelőtt szüntették be a munkát, még mindig sztrájkolnak s legutóbb rálőttek az üzemvezetőre, aki súlyosan megsebesült.

Május 28. Boszniában a *varesi* vasmű bányájában 260 munkás beszüntette a munkát s rövidebb műszakot követelnek.

Balesetek.

Május 17. A boryslawi Naphta-akna tűzét 12 napi munkával eloltották s most a korábbi 50 cisterna helyett napi 60 cisternát termel. — Villámcsapás Tustanowicében a Julius-aknát felgyújtotta.

Május 20. A *bori* bányában, Szerbiában, kőzetomlás 2 munkás halálát okozta, 7 megsérült.

Május 22. Az *ajkai* bányaszerencsétlenség ügyében az ügyészség a vizsgálatot beszüntette s konstátálta, hogy felelősség senkit sem terhel.

Május 24. A *radbodi* katasztrófa áldozatainak hátramaradottai közül 235 özvegy, 655 félárva, 9 teljesen árva és 8 fölmenő, összesen 84.000 korona évi járadékot kap a gyűjtői pénzből. — Az amerikai Albany-bányában állítólag ezer fontnyi *dynamit* robbant föl s 25 személy, köztük a bányatutajdonos és két fia halálát okozta.

Vegyesek.

Május 21. Pécs-bányatelepen és Somogy községben földrengés volt; baj nem történt.

Május 29. *Nagybánya* város villamostelepét üzembe helyezték.

✂ HAZAI HIREK ✂

Lóczy Lajos a Mezőségen. Lóczy Lajos egyetemi tanár, a Földtani Intézet tudós igazgatója az elmúlt napokban a Mezőségen járt, ahol tudvalevően Nagysármáson a pénzügyminisztérium kálikutatás közben földgázra bukkant. *Lóczy Lajos, Böhm Ferenc*, a kálikutató kirendeltség vezetője kíséretében fölkutatta az egész mezőséget s a kutatás eredménye az, hogy a legközelebbi hetekben új furást kezdenek olyan helyen, ahol a földgáz kitorése nem fogja lehetetlenné tenni a kálisó előjvetelét. Az eddigi kutatások eredményei igazolták ugyanis, hogy az egész mezőség gazdag kálisórétegeket tartalmaz.

Áthelyezés. Vajua Miklós bányafőmérnök, a budapesti fémjelző és fémbeváltó hivataltól, hivatalfőnöki minőségben a tordai sóbányahivatalhoz helyeztetett át.

A selmeci főiskola tanulmányutja. A selmecbányai bányászati és erdészeti főiskola negyedéves hallgatói, mint minden évben, az idén is nagyobb tanulmányutakra mentek. A bányamérnöki szakosztály negyedéves hallgatói június hó 9-ikén indultak *Réz Géza, Farbak Gyula* főiskolai tanárok és *Plotényi Géza* tanársegéd vezetése mellett két hétig tartó külföldi tanulmányutra. Utjukban megtekintik a berlini bányászati akadémiát, a vienenburgi káli sóbányákat és vegyi gyárat, a rammelsbergi ércbányákat, a klausthali bányászakadémiát, a dorsfeldi, zollerni, rheinelbei bányákat stb. Tanulmányutjuk június hó 23-án ér véget. A negyedéves vaskohómérnök hallgatók június hó 7-én indultak *Hermann Miksa* és *Barlai Béla* dr. főiskolai tanárok és *Polgár Károly* tanársegéd vezetése mellett. Megtekintik a tryznietzi vasgyárat, a vitkovitzi vasgyárat és több kohót. Utjukból június 19-én érkeznek haza. A harmadéves bányamérnök hallgatók június 7-én indultak *Böckh Hugó* főiskolai tanár vezetése mellett *Rozsnyóra, Dobsinára, Martonházára, Salgótarjánba, Dorogra* és *Ajkára*.

Magyarország szénforgalma 1909-ben. Legutóbbi számainkban több statisztikai összefoglalást közzöltünk Magyarország széntermeléséről, fogyasztásáról s ezeket mintegy kiegészíti az alábbi kimutató, amelyből megtudjuk, hogy Magyarország a folyó évben mennyi külföldi szenet hozott be és mennyit exportált a saját termeléséből. S ebből a statisztikából megállapíthatjuk, hogy míg barnaszénbehozatalunk az előző év ugyanezen időszakához képest némileg csökkent, addig kőszénbehozatalunk majdnem 2.000.000 métermázsával emelkedett. Tehát ahelyett, hogy lassankint emancipálni tudnók magunkat a külföldtől, mindjobban tömjük pénzünkkel. Az első négy hónapban a múlt évi behozattal szemben két millió métermázsára rug az emelkedés. Ezek után remélhetünk-e a tavalyihoz hasonló csökkenést, amikor 5.000.000 métermázsával kevesebb külföldi szenet fogyasztottunk, mint az 1907. évben? *Chorin* Ferenc, a Magy. Bánya és Kohóvállalatok Egyesületének minapi közgyűlésén erre célzott, s most a statisztika megcáfolja ezt a föltevést. Annyi bizonyos, hogy ezen az anomálián sürgősen segíteni kellene, mert hiszen elsőrendű gazdasági érdek, hogy a hazai fogyasztást a hazai termelés fedezze.

Barnaszén: Métermázsákban

	1908		1909	
	április	január április	április	január április
<i>Behozatal:</i>				
Ausztria	117.890	606.420	93.289	515.691
Bosznia	50.076	146.845	45.482	153.716
Románia	300	920	1.836	11.458
Szerbia	4.134	14.044	4.300	6.426
Összesen:	172.400	668.229	144.897	687.290

Kivétel:

Ausztria	182.451	972.494	217.912	963.899
Bosznia	—	9	—	100
Németország	—	—	200	200
Románia	1.112	7.860	2.117	6.374
Szerbia	3.203	8.606	3.001	23.877
Összesen:	186.766	988.969	223.230	994.450

Kőszén:

Behozatal:

Ausztria	558.614	2.470.741	868.177	3.230.023
Németország	923.418	3.710.003	827.025	4.305.482
Belgium	—	105	—	—
Nagybritannia	107.589	469.260	250.882	1.271.241
Oroszország	1.970	34.402	860	2.610
Románia	—	—	507	3.982
Szerbia	—	18.000	—	—
Ázsiai Törökország	12.853	18.103	—	—
Összesen:	1.614.444	6.720.614	1.947.451	8.813.33

Kivétel:

Ausztria	2.191	11.383	12.905	20.193
Bosznia	19.020	34.070	7.930	22.095
Románia	6.150	54.340	19.493	46.893
Szerbia	1.414	6.039	3.050	3.650
Összesen	28.775	105.832	43.378	92.832

	Métermázsákban			
	1908		1909	
<i>Behozatal:</i>	április	január április	április	január április
Ausztria	322.560	1.304.316	329.505	1.367.377
Németország	41.095	276.591	24.565	150.804
Nagy-Britannia	37.905	174.603	300	2.752
Románia	—	1.550	—	—
Összesen	401.560	1.756.960	354.370	1.520.933
<i>Kivétel:</i>				
Ausztria	1.559	5.154	2.167	3.826
Bosznia	4.659	17.269	1.800	28.817
Németország	62	62	—	—
Svájc	—	—	—	1.847
Olaszország	—	2.402	—	12
Franciaország	315	2.197	200	1.115
Románia	—	—	600	8.013
Szerbia	—	—	—	2.100
Összesen	6.595	27.084	5.767	45.730

A várpalotai ipartelepek részvénytársaság f. hó 24-én közgyűlést tart, amelynek tulajdonképeni tárgya a 2 millió korona részvénytőkének 1 millió koronára leszállítása. Szanálásról van tehát szó. Mi azonban azt tartjuk, hogy a bajok orvoslása ezen az uton nem fog bekövetkezni. Mert itt szervi bajról van szó. Amidőn ugyanis *Witzleben gróf* néhány évvel ezelőtt megvásárolta a várpalotai uradalmat, ott már nagymérvű lignit feltárásokat talált és az új földesur ezen feltárt lignitre nagyszabású ipart létesített. És pedig létesített egy téglagyárat, egy mészégető telepet, nagyszabásban berendezte és üzembe vette a lignitbányát és végül egy 4000 wagon évi termelésre képes krikettgyárat állított fel. Már maguk ezek az alkotások mutatják, mily okos és tüntető voltak az új birtokosnak és mennyire nem riadt vissza a befektetésektől. Szerencsétlenségére, amely jó és dicséretes volt szándéka, épp oly rossz és távolról sem dicséretes volt a *Gedeon és Kont* cégre bízott végrehajtás. A téglagyár és mészégető termelő-képessége korlátozott kicsiny és ennek folytán a termelés drága. A krikettgyár, egy még eddig sehol ki nem próbált új rendszer szerint berendezve, nemcsak drágán dolgozik, de brikettjei lefelembb szervi hibákban szenvednek. Mindehhez járult, hogy ezen ipartelepek vezetése egészen az utolsó időkig valóságos dilettantizmus volt és így nem csodálható, hogy a német *Witzleben* gróf nem sok örömet lát magyar ipartelepeiben.

Bányamozgalmak Resicán és Aninán. Távirati jelentések szerint az osztrák-magyar államvasúttársaság resicai és aninai munkásai bérmozgalmat indítottak s az eddig folytatott tárgyalások nem vezettek eredményre. A bányászok egyik csoportja már sztrájkba lépett. Legutóbb tartott gyűlésükön a temesvári kiküldött követelte az új bányatörvény sürgős megalkotását, a bányászok élelbiztosítását, hathalósabb védelmi intézkedéseket és munkásbányafelügyelők alkalmazását.

A Magyar Asphalt rt., amely a *Bihari szénbánya és villamossági rt.* tulajdona, június 5-én tartotta évi

Több évi gyakorlattal rendelkező egyén, ki a bányászati ügyvezetést és ellenőrzést tökéletesen érti keres megfelelő foglalkozást lehetőleg Budapesten. Szíves ajánlatokat „Jó szerencse” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbít.

rendes közgyűlését. Az előterjesztett jelentés megállapítja, hogy úgy Budapesten, mint a vidéken állandó szükséglet mutatkozik kocsutak és járdák aszfaltozása iránt. A Bihari szénbánya és villamossági r.-t. újjászervezésére irányuló tevékenység és a múlt évben is tervszerűleg folytatott; a széntermelés fokozódott és a folyó évben már előnyösebb szerződések voltak köthetők. Az igazgatóság a függő adósságok egy részének konszolidása céljából 3.000.000 korona összegre rugó, 5%-al kamatozó és a névérték után számítandó 5% díjösszeggel 30 év alatt visszafizetendő tőzlesztés kölcsön fölvételét, valamint a részvénytőkének 3 millió koronával való felemelését javasolta a közgyűlésnek azzal, hogy ezen utóbbi művelet időpontjának és feltételeinek megállapítására az igazgatóság hatalmaztassék fel. A zárszámadások 209.849 korona üzemfeleslegei tüntetnek fel, melyre vonatkozólag az igazgatóság azt a javaslatot tette, hogy ezen összegből 200.000 korona az újítási, helyreállítási és értékcsökkenési alap javadalmasására fordíttassék, a fennmaradó 9849 korona 95 fillér pedig új számlára előviteleztessék. Az igazgatóság jelentését a közgyűlés elfogadta. Végül megválasztatták az igazgatóság tagjait: Dr. Matlekovics Sándor, Abonyi Emil, dr. Bischitz Gyula, Brückler Mihály, Enyedi Béni, Fellner Henrik, Fehér Miksa (új), Pirnitzer Gyula (új), Rózsa Mihály, Schwarz Félix, dr. Várady Gábor és Weiner Sándor.

A nagysármási földgáz hasznosítása. A nagysármási földgázkitörésről már több ízben hírt adtunk. Mint most megbízható forrásból értesülünk, *Veszprémi* Antal főszolgabíró, akinek birtokán a földgázkitörés támadt, a kitörő gáz értékesítésének kérdésével foglalkozik s ez ügyben már több kezdeményező lépést tett. A terveket a Ganz-féle villamossági részvénytársaság a Trusttel kooperálva készíti. Szó van ugyanis egy központi villamosmű létesítéséről, a mely a Mezőségen levő városokat, községeket látná el villamos árammal. A Ganz-féle villamossági részvénytársaság és a másik érdekeltség idegenkednek ettől a tervtől, mert kételkednek annak a lehetőségében, hogy a földgáz évtizedekig eltartana. Ha a gázszolgáltatás legalább egy évtizedre biztosítottnak látszanék, nem lenne kétség aziránt, hogy a legnagyobb áldozatok árán is megvetné egy világraszóló műnek az alapját. Így azonban valószínű, hogy a művet a Ganz-cég nem fogja megcsinálni, ellenben érdeklődést tanúsít a dolog iránt a pénzügyminiszterium és nem lehetetlen, hogy a minisztérium fog a tervekkel érdemileg foglalkozni.

A Magyar-belga fémipar r. t. június 23-án rendkívüli közgyűlést tart, amelynek egyetlen tárgya egy igazgatósági tag választása.

„Rops“ fémárugyár rt. cég alatt Budapesten új vállalat alakult, amely a „Rops“ védőjeggyel ellátott, valamint egyéb fémárúk gyártásával kíván foglalkozni. Az igazgatóság tagjai lettek: dr. Palotai Andor, dr. Roheim Ödön, Rudas Gusztáv és Szakáll Ferencz, kiknek ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyezett.

A Budapesti ásványolajgyár r.-t. 1908/9. évi mérlegét 3275 korona veszteséggel zárta, az előző évi

141,734 korona veszteséggel szemben, ami határozott javulást jelent. A mérleg adatai a következők: *Vagyron*: Ingatlanok és ingóságok 3.837,097, befektetések Jedlicében 2.147,971, áruk 759,411, készpénz 9339, értékpapír 5820, adóssok 1.671,719, cselekvőváltók 10,270, átmeneti tételek 21,904, veszteség 1907/1908. 141,734, veszteség 1908/1909. 3275 korona. *Teher*: Részvénytőke 2.500,000 törlesztések 1.833,309, tartalék 45,589, nyugdíjtartalék 25,880, szenvedő tételek 4.203,765, összesen 8.608,545 korona.

A Magyar acélipar társaságnál (Keppich és Beretvás) beállott azon változás, hogy a cég képviselőre és cégjegyzésére ezentul csak Keppich Herman jogosult, a *besztercebányai* törvényszék cégjegyzékébe bejegyeztetett.

A Kőfaragó- és márványipar részvénytársaság (Szabadka) két igazgatósági tagjának, *Aradszki* Sándornak és *Lengyel* Samunak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága a cégjegyzékbe bejegyeztetett.

Mélyfurási gép- és szerszámgyár Nürnberg cég (Mayer Henrik és Társa) budapesti fióktelepe a cégjegyzékbe bejegyeztetett.

A Pittel és Braswetter beton, hid- és mély-építő r. t. 1908. évi mérlegét 43.047 korona tiszta nyereséggel zárta. A vállalat közgyűlése június 19-én lesz.

Tűz a fernezelyi kohóban. Nagy veszély fenyegette a napokban a fernezelyi kohót. Az egyik pörkház fedélzete a kémeny szikráitól meggyuladt s a rohamosan tovább terjedő tűz kiszámíthatlan károkat okoz, ha a kiválóan fegyelmezett munkásság azonnal oltáshoz nem fog. A kár jelentéktelen.

Bányászgyilkosság. Pelrozsényből írják lapunknak, hogy *Gicz* Péter bányász, a munkából hazafelé menet összeveszett egy olasz bányászszal, mert róla becsmerőleg nyilatkozott. A veszekedést tettlegeesség követte, melynek hevében *Gicz* a nála levő törrel leszurta az olaszt, ki mindjárt meghalt. *Gicz*et letartóztatták.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

A bányamunkások XX. nemzetközi kongresszusa ülésezett a pütködsdi ünnepeken Berlinben s Német-, Francia- és Angolország, továbbá Belgium és Ausztria, melyek együttvéve kereken 2 millió bányamunkást foglalkoztatnak, 135 kiküldöttel volt képviselve, akik 850.000 bányamunkás megbízásából jelentek meg. — Valamennyi szónok első sorban a béke és egyetértő eljárás szükségességét hangsúlyozta, mert az 1894-ben ugyancsak Berlinben tartott kongresszusnak nagy összekülönbözés lett a vége. A napirend első tárgyára, *a bányák nagyobb biztonságának* megteremtésére nézve az előadó (Smith, Londonból) a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„A bányamunkások nemzetközi kongresszusa fájlatva azt a sok veszteséget, mely emberéletben valamennyi ország bányáiban esik, felhívja az összes európai bányamunkásokat, hogy siellessék az oly törvényjavaslatok benyújtását, melyekkel a legutóbbi tizenkét hónap alatt Angliában, valamint az európai és amerikai kontinensen bekövetkezett rettenő szerencsétlenségeknek elejét lehet venni“.

A belgák ehhez a következő kiegészítést javasolták:

„A különféle katasztrórák nagy száma, valamint a bányákban előforduló gyakori balesetek, melyek a bányamunkások halálát okozzák, avagy életének hosszúságára, keresetre képtelenné teszik őket, mind azt bizonyítják, hogy az ilyen szerencsétlenségek megelőzése céljából hathatóssabb intézkedésekre van szükség. Ezért a bányamunkások nemzetközi kongresszusa azt követeli, hogy a törvényeket és rendeleteket minden országban szorítsák, melyeknek az a célja, hogy a munkaadók a bányákban foglalkoztatott személyek életének és egészségének megővésére szükséges intézkedések keresztülvitelére szoríttassanak“.

A határozati javaslatot a kongresszus a kiegészítéssel egyetemben elfogadta.

A következő napokon az *aggkori és balesetbiztosítás* kifejlesztésével, a *nők* külszin alatti munkájának eltiltásával és a *nyolcórás műszak* törvénybeiktatásával foglalkozott a kongresszus és egyhangúlag fogadta el az ezeket követelő határozati javaslatokat, míg a *gyermek* foglalkoztatásának eltiltása mellett csupán a németek, osztrákok és belgák foglaltak állást, míg az angolok és franciák tartózkodtak a szavazástól.

A Gelsenkirchener Bergwerks A. G., amely most elhatározta, hogy alaptőkéjét 130 millió márkáról 156 millióra emeli fel, ezt a mai éppen nem kedvező viszonyok ellenére termelésének kiterjesztése céljából teszi, mert készgyártmányokat is akar produkálni. Nyilvánvaló, hogy oly múnél, amely nyersanyagokat és félgyártmányokat is termel, a készgyártmányok termelésének költségei szükségképpen kisebbek lesznek, mint az olyanánál, amelynek a nyersanyagokat és félgyártmányokat másoktól kell beszereznie, ami közgazdasági szempontból is előnyös. A tervezett tőkeemeléssel a társulat 156 millió márka alaptőkéjével és 70 millió márka kölcsöntőkéjével a hasonló német vállalatok sorában a második helyet fogja elfoglalni, míg első helyen a *Krupp*-cég áll 181 millió márka alaptőkével és 84 millió márka befektetett kölcsöntőkével. Harmadik a sorban a *Phönix* A. G. für Bergbau und Hüttenbetrieb, melynek alaptőkéje 100 millió márka és 35 millió kölcsöntőkét fektetett be. Ezt a Thyssen & Co. cég követi. A Gelsenkircheneri elővételi jogot biztosított részvényeseinek kibocsájtandó 26 millió márkára 137,5%-os árfolyam mellett s miután részvényeinek árfolyama a 180%-ot jóval meghaladja, ezzel körülbelül 11 millió márkát ajándékoz részvényeseinek.

Széntermelés az Uralhegységben 1909-ben. Az Uralhegység szénbányái 1908-ban 47,350.000 pud szenet szállaltak, vagyis 4.350.000 puddal többet mint tavaly. A szén legnagyobb részét (38.198.000) a kislowski bányából nyerték; a lunjewski bányák termelése erősen csökkent.

✂ TALÁLmányok ✂

Berendezés körkemencéknél a tűz mögött a tüzelő csatorna szabad keresztmetszetén át belépő levegő szabályozására. E 1412 alapszám. Wilhelm Eckardt és Ernst Hotop. G. m. b. H. cég Berlinben. Körkemencék üzeménél azt tapasztalták, hogy a tűz mögött, a tüzelőcsatorna szabad keresztmetszetén át légköri levegő lép be oly mennyiségben, amely a kemencébe doboit szén elégetéséhez szükséges légmennyiségnél jóval nagyobb s így az elégetés szakszerűtlen és a tüzelőanyagfogyasztás nagyobb. A feltaláló ezen hátrányt úgy véli elkerülni, hogy a körkemence tüzelőcsatornájának tetején, kb. 6—8 m. távolságban több hasítékot képez ki. Ezeket a hasítékokon a kemence tetejéről vastolatlyukat vezetünk be a tűz mögé, melyek egy vagy több részből állhatnak. A tollatlyuknak a magassági irányban való beállítása által elérheljük a tűzgázok tökéletes elégetését, amennyiben a tűz mögött meghatározott légmennyiséget vezetünk be.

Aranyának kiválasztására új eljárást talált föl dr. Grulis Clement milánói fogorvos, melylyel az aranytartalmu homokból, vagy zuzott ércből az arany villamos áram hatása alatt nagy gyorsasággal kiválasztható. Minden mgsás fölöslegessé válik, mert az áramnak kitétt anyag a legrövidebb idő alatt alkotórészei szerint megoszlik, úgy, hogy a homok az egyik oldalon, az arany pedig a másik oldalon gyűlik össze. Miután az eljárás ilyenformán teljesen víztelen vidékeken is alkalmazható, s a feltaláló szerint csak csekély erőt igényel, roppant fontosságu volna sok aranyterületre nézve. A föltaláló szerint öt lóerő segítségével másodpercenként egy kgr. 24 óra alatt tehát 90.000 kgr aranytartalmu homok dolgozható föl s a kiválasztás oly tökéletes, hogy a legkisebb, csakis nagyító üveg alatt látható aranylemezek is kiválnak, aranyban tehát semmi veszteség sincs. Dr. Clement, a labororium kísérletek alapján azt reméli, hogy eljárása a gyakorlatban is teljesen beválik s teljesen fölöslegessé fogja tenni a higany, cianid stb. használatát.

Készülék bányatüzek és robbanások lokalizálására. B 4131 alapszám. Bartman Lajos mérnök és Timár Ignác vezérigazgató Berlin. Az utóbbi időben sok mindentéle készüléket szerkesztettek a gyilkos bányagázok megfékezésére. Van több olyan készülék, amelynek előre kellene jeleznie a veszélyes gázok jelenlétét, más készülékek a tűz keletkezését akadályozzák meg. A legújabb berendezés a már keletkezett tüznek, illetve robbanásnak tovatérjedését gátolja meg. A feltalálók a bánya egyes szakaszait oly ajtókkal választja el egymástól, amelyeknek szárnyai sűrű sodronyhálóból állanak. Régi jó tulajdonsága a sodronyhálóknak, hogy a láng át nem hatolhat rajta; ezen alapszik sok mindentéle robbanásmentes lámpa, palack és edény. A Davy bányalámpa

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő **BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.**
 Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. ■ Telefon 89—22.
 PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209.

lángja is sodronyhálóval van körülvéve, ha a levegővel együtt robbanó gáz is bejut a lánghoz, a hálón belül elrobban, anélkül, hogy a hálón kívül levő gyulékony gáz is felrobbanna. Tűz esetén a sodronyhálós ajtók megakadályozzák a bánya többi részében esetleg jelenlévő gázoknak vagy szénpornak rögtöni felrobbanását s így a bányászok időt nyernek a menekülésre. A felaláló úgy tervezi az ajtókat, hogy azok emberek vagy bányakocsik közeledtére automatikusan nyiljanak s ismét zárújanak, nehogy a közlekedés fennakadást szenvedjen. Az ajtóknak természetesen úgy kell készülniök, hogy a fémsodronyszövet nagy exploziónyomásnak is ellenálljon. Minthogy a levegő a hálón áthaladhat, a bánya szellőztetése nincsen akadályozva az ajtók által. Ámde a bányaszerencsétlenségeket többnyire az idézi elő, hogy a robbanás folytán keletkező mérges gázok szétterjednek a bányában és megölik az utjukba kerülő személyzetet; a gázok terjedését azonban hálós ajtók meg nem akadályozzák.

✂ SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Kénszállítás. A zalatnai magy. kir. főbányahivatal 30.000 q kétszer finomított 99,4%-ként tartalmazó tiszta darabos szicíliai vagy amerikai kén szállítására versenytárgyalást hirdet. Ajánlati határidő július 15.

Pirszén szállítására hirdet pályázatot a nagyváradi törvényszék elnöke. A szükségelt mennyiség 900 métermázsa elsőrendű pirszén. Pályázati határidő jul. 6.

Bányászruhák a legolcsóbb áron, legjobb minőségben az Automobilia első magyar pneumatik javító-műhely cégnél (Kemény és Fischl), VII., Vörösmarty-utca 20. rendelhetők.

Fémek és fémáruk szállítása. A krugujeváci katonai műszaki intézet parancsnoksága versenytárgyalást hirdet az alább felsorolt fémek szállítására:

13.460 kg. horganybádóg	566×1520×0.40 mm. méret
1.530 "	380×1220×0.40
1.855 "	615×1530×0.40 "
1.320 "	390×1145×0.40 "
368	380×1080×0.40
1.140	460×1135×0.40
290	400×1315×0.25 "
42	vörösréz, forrasztási célokra, 25 mm. átmér.
90	„ acéldrót, 1 mm. vastag
1.200	„ ónrudakban, forrasztási célokra
11.500 db.	faék a horganybádóg-ládák felnyitására.

Ezekre az ajánlatok június 25-éig nyújtandók be. Ugyszintén június 29-iki lejárattal ajánlatok teendők a következő cikkere:

10.850 kg. horganybádóg	560×1520×0.40 mm. méret
1.915	380×1220×0.40
4.790	515×1520×0.40
440	385×1220×0.40
760	397×1146×0.40
120	380×1080×0.40
436	460×1135×0.40
60	380×1080×0.40
35	vörösréz, forrasztási célokra, 25 mm. átmérővel,
70	„ acéldrót, 1 mm. vastagságban.
1000	„ ón, rudakban, fogyasztási célokra,
19.1260 db.	faék, a horganybádógládák felnyitására.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

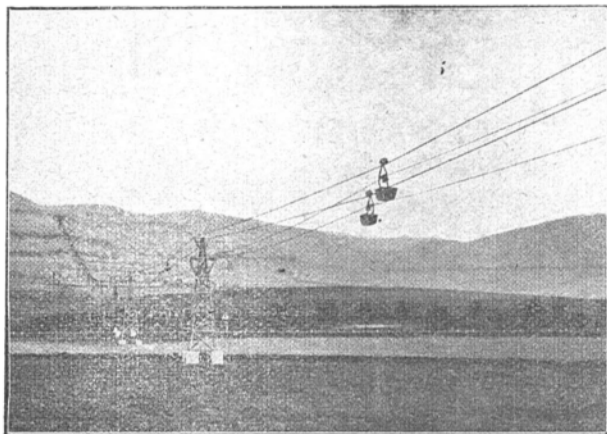
L. M. Budapest. Cikke kétségtelenül méltó a nyomdafestékre. Csak egy a baj, hogy erősen politikai jellegű, már pedig, mint láthatja, lapunk a hazai bányászat és kohászat kérdéseit objektív közgazdaságpolitikai szempontból tárgyalja. Ilyen irányú cikkeit örömmel fogadjuk.

G. S. Budapest. A kérdéses becslés, mely még a múlt esztendőben jelent meg; az Ausztriában tényleg művelés alatt álló telepekre szorítkozik s adatok hiányában sok helyütt bevallottan hiányos.

Pöstyén. Efféle kérdésekre mi csakis előfizetőinknek válaszolunk. Hiszen így mi országos levelezésnek volnánk a középpontja. Minden előfizetőnknek természetesen készséggel adunk felvilágosítást bányászati, kohászati, vagy bárminemű kérdésben.

Sz—y K—l, Budapest. Azt csak elismeri Ön, hogy az ország leghatalmasabb két szénbányatársasága az, amely most a „Nyugatmagyarországi“ szénbányavállalatot alapította. Azt is elismeri Ön úgy-e, hogy az nem valami ötletszerű alapítás, mert hiszen évek óta folyik a nagy tanulmányozás, és évek óta a nagyszabású elmunkálások. Hát aki erre mégis azt állítja, hogy ez az új társaság csak „papíron“ alakult, az mindenestre meglehetősen hadilábon áll az igazsággal.

M—J—s, Budapest. Szives készséggel fogjuk cikket közölni, még ha, a mint leveléből látjuk, nem is fognának tartalmával egyetérteni. A tárgyilagos kritika számára lapunk hasábjai mindig rendelkezésre állanak és ha Ön azt hiszi, hogy az állami szénbányászat fejlesztése nem felel meg annak a nagy gazdasági koncepciónak, amely irányadóul szolgált a kezdeményezésnél, sziveskedjék cikkét megírni, és ha megüti a mértéket, közölni fogjuk.

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS., SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA

SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEFFIELD

ÉPÍT:

Sodronykötelpályákat, Vég nélküli kötél- és Koepe-Heckel rendszerű elektromos függővas- láncvontatású szállító- szállító gépeket, vité- utakat minden teljesít- berendezéseket. Vag- ronrendező telepeket. ronrendező- berendezéseket.

Magyarországi vezérképviselő:

GUNSZT FÉLIX mérnök

BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. * Telefon 161—34.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Bánya-, kézi- és zseblámpákat,

kizárólag újból tölthető accumulátorokkal
ellátva ajánl igen nagy választékban

SZIKLAI ÉS TÁRSA, BUDAPEST

VII., BAROSS-TÉR 13. * TELEFON 44-29.

⚡ Ha új bányüzemét minden ⚡
tekintetben fejlődésre alkal-
masan és gazdaságosan akarja beren-
dezni, költségek megtakarítása mellett,
forduljon

Carl Etzrodt

Sangerhausen, Thüringia
czéghez.

☞ Képviseelő kerestetik. ☜

Vizmentes olajköpenyek

ővvel és lovagló sliceel.
A legjobb védekezés szél
és vihar ellen.

- III. minőségű, kámzsával
9 márka.
- II. minőségű, kámzsával
11 márka.
- I. minőségű, kámzsával
15 márka.

Vizmentes munkás sátrak.

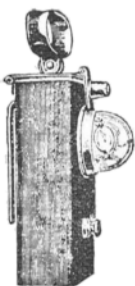
Az 5 évvel ezelőtt
szállított 600 kör-
gallér és köpönyeg
minden tekintetben
megelégedésemre
szolgált, mert
vizhatlanságukat
és tartósságukat tö-
kéletesen megtar-
tották.

Berlin-Moabit, 1904
május havában
C. BOLLE.

☞ Hibernia kohó köpenyc-
gek kitűnően beváltak. ☜

Loden ruhák.	Kocsi- és lótakarók.	Auto-ruhák.
Csatornajáró gummi csizmák	-Körgallérok	
80 90 100 cm. hosszú	75 80 90 100 110 120	
párja 30 34 37 márka	márka 6.50, 6.75, 7.50, 8.50 9.75, 11.50	

FERD. JAKOB Köln H.

Akkumulátorok gyára
Langstein és Klein, Aussig
Csehország.

„MONTANA“

villamos bánya biztonsági lámpa
bányákba és tűzveszélyes helyek
részére aluminiumból.

Üzembiztonság! Sulya 1 1/2 kg.
Égési időtartam 12 óra!

Felcsatolható tartály bányák részére.
 Akkumulátorok minden célra.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„STANDARD“

műszaki kereskedelmi részv.-társ.

ezelőtt

☛ Pick és Winterstein ☛

☛ Kuschnitzky és Grünhut ☛

cs. és kir. udvari szállítók.

BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 21.

FIUME,
Palazzo Adria.

Szállít:

olajokat,
szerszámokat,
csigasorokat,
emelőgépeket

és az összes műszaki cikketet.

== Árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

Schottola Ernő gyáros

Budapest, Váci-körút 13. és 53. sz.

Vizmentes ruhák bányamunkások részére:
gummizott szövetekből.

Bányász kabátok darabja	K 15.50
Bányász nadrágok	„ 11.—
Bányász kalapok	„ 3.60
Bányász csuklyák	„ 2.60

! -Elsőrendű minőség. II

Német mélyfuró-vállalat Magyar-
országi képviselőt keres. Cím
a kiadóhivatalban.

ORENSTEIN ÉS KOPPEL

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA:

GYÁR:

VI., Andrásy-ut 102. Pustaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőko-
csik, fordítókorongok gyártása. Bányá-
sinek, kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMO-
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKALÓGÉPEK

= EGYED-
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** BUDAPEST
V. VÁCI-UT 14.
TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

PAP AURÉL

okleveles magán bányamérnök irodája:
NAGYVÁRAD, LUKÁCS GYÖRGY-UTCA 54.

Elvállal kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket, adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómunkák fektetését és bejelentését, idegen bányák és kutatások megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel vagy eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak kimérését és építését, felőrök által vezetett bányázatok időnkénti megtekintését és ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Megkövesítő festék

„SAXOGÉN“

az egyedüli szer, mely a levegő vagy kémiai befolyástól teljesen mentessé teszi, a kő, téglá, cement, mész, fa vagy érczet stb., habár azok a szabadban vagy vízben vannak is. Nedves vagy salétromos falazatokat, lakásokat teljesen és tartósan szárazzá teszi a **megkövesítő festék „SAXOGÉN“**.

Nedves diszitéseket nem szükséges levakartatni; elegendő, ha azt 2-3-szor befestjük, mi teljesen megfelel az állandóan szárazzá maradásnak. 1 kg. megkövesítő festék „SAXOGÉN“ 6-7m² bemázolásra elegendő. Ezért a legjobb és legolcsóbb szer nedves lakások szárazzá tételére. Legjobb fedőanyag párkányzatok (Facade) részére, melyek leginkább vannak kitéve a zivataroknak. Elhibázhatatlan és verseny nélkül áll a vas elrozsdásodása ellen, a nélkül, hogy azt gyakrabban kellene bemázolni. Legjobb óvszer a fa rothadása ellen, a fát nem szükséges carbolineummal pácolni. A megkövesítő festék „SAXOGÉN“ egyedül valódi csak

**WEISKOPF FERENC-nél, Reichenberg
Wiener-Strasse 69. — Utánzásoktól óvakodjunk**

Viszonteladók kérjenek különleges ajánlatot.

Próbaként 5 kilós csomagok 5 korona 20 fillér előzetes megküldése után küldetnek szét. Utánvételes küldemények csakis 50 kilogrammos rendelésen felül eszközöltetnek, ezen aluli mennyiségnél az összeg előre küldendő be.

Olvasható és lehetőleg német levelezés kéretik.

ALAPITOTTÁK: **ENGEL KÁROLY** ALAPITOTTÁK: **ENGEL KÁROLY**

AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN

Sürgöncyzim „Noris“ CÉGTULAJDONOS: Telefon-szám 12-36

DR. HÖLITSCHER PÁL GÉPÉSZMÉRnök, BUDAPEST, VI., NAGY JÁNOS-UTCA 3

Fordulatszámológok (tachométerek) és tachográfok.

A tachométerek és tachográfok a fordulatránytól függetlenül másodperczmutató óra használata nélkül pillanatszerűleg megadják a gőzgépek, gőzturbinák, hydro-turbinák, szivattyúk, transmissiók, dynamógépek és elektromotorok stb. perczenkénti fordulatszámát, ugyszintén lendítőkerekek és szíjtárcsák kerületi sebességét, végül lokomotivok és villamos vasuti kocsik menetsebességét.

Érdeklődőknek készséggel küldöm árjegyzékemet.

„C60“ jelű kézitachométer kézitáskában, tartozékokkal.

Kézitachométer „A“ típus. 3 hajtótengelyvel, 3 mérési határral.

Kézitachométer „B“ típus. 1 hajtótengelyvel, 1 mérési határral.

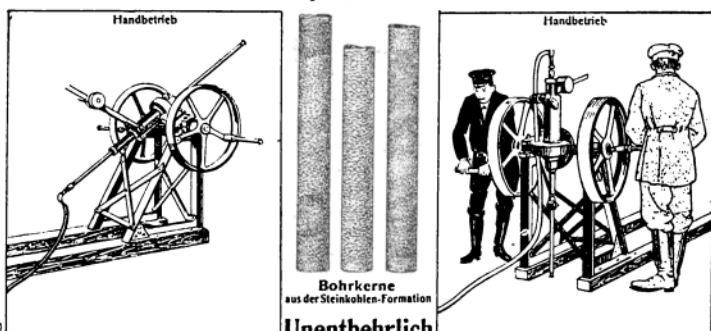
Kézitachométer „C“ típus. 1 hajtótengelyvel, 3 állítható mérési határral.

Kézitachométer „D“ típus. 1 hajtótengelyvel, 4 állítható mérési határral.

Tachográf „TR“ típus. Hőrszerkezettel ellátott tachométer.

Kombinierte Gesteinsbohrmaschine für Hand- und Kraftbetrieb

Syst. „Craelius“

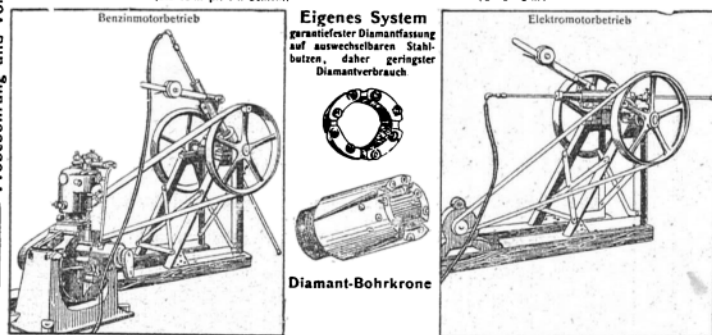
Probebohrung und Vorführung im eigenen Versuchsraum.

Prospekte und 1a Referenzen 7/2 Diensten.

für Bergwerke, Gruben, Steinbrüche, Kalk-Zementwerke, Schürfgesellschaften etc. bohrt in jeder Richtung bis 250 m tief und darüber.

Volle Kerngewinnung daher genauestes Bild der durchteuften Schichten.

Geringster Kraftverbrauch • Einfach und solid • Keine Reparaturen
Höchste Leistung (bis 10 m pr. 8 h Schicht) Kleinstes Raumbedürf (2 · 2 · 2 m)

LANGE LORCKÉ & Co.

Diamantwerkzeug-Fabrik
BRIEG, Bez. Breslau.

*Fernsprecher 34.

Telegraph-Adresse:
Lange Lorcké, Brieg, Bez. Breslau.

A BÁNYA

a legalkalmasabb hetilap a bányászati, kohászati, gépipari és rokon-
□ szakmákhoz tartozó cikkek □

eredményes hirdetésére.

„A Bányá“ megjelenik minden vasárnap.

A BÁNYA

ist das erfolgreichste u. wirksamste
Insertions-Organ für Berg-, Hüt-
ten- und Maschinenwesen und für
alle verwandten Industriezweige.

„A Bányá“ erscheint jeden Sonntag.

✂ CSÁKI ÉS HERBST ✂

nagykereskedés bányászati cikkekben

BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCZA 21. SZÁM.

Bányalégszellőztető csövek

Felvonó-, daru-, csigasor- és egyéb lánczok

Ruggyanta áruk, tömlők, géptömítőanyagok

Villanyfelszerelési cikkek, izzólámpák

Bánya- és műhelyszerszámok, gépek

☞ A kincstári kőszénbányák szállítója. ☜